

Szécsi Árpád:

Jobban a jót, új módon a régít

Gondolatok a Magyar Demokrata Fórum pártépítési programjához

I. Bevezetés – MDF: egy politikai csoda története

Tizenöt éves a Magyar Demokrata Fórum. Tizenöt hosszú, a rendszerváltozás sodrában mégis gyorsan tovatűnő esztendő telt el azóta, hogy nyolc bátor ember hívására több mint száznyolcvan bátor ember gyűljön egybe a lakiteleki sátorban, “a magyarság esélyeiről” tanácskozni, kimondani, hogy a diktatórikus szocializmus “történelmi zsákutca”, hogy az ország politikai jövője a pluralizmus és a többpártrendszer. Megfogalmazni, hogy a nemzet teljes – társadalmi, gazdasági, erkölcsi – válságából a kiutat csak közös gondolkodással, a nyilvános párbeszéd tereinek, fórumainak megteremtésével lehetséges megtalálni. Nyolc hónap múltán már mintegy nyolcszázan álltak ki a Jurta Színházban a nehéz sorsú határon túli magyarság mellett, és 1988 szeptemberében, amikor a második lakiteleki találkozón mozgalomként is zászlót bontott az MDF, akkor szerte az országban már ezrek várták a hívó szót. Az első hetekben mintegy ötezren csatlakoztak, az 1989-es év első napjaiban a taglétszám átlépte a tízezres határt, az I. Országos Gyűlés küldöttei (márciusban) 13200 tagot képviseltek, az Antall Józsefet elnökké választó II. országos tanácskozás résztvevői (októberben) már több mint húszezret.

A rendszerváltozás lázában élő, tevékeny, összetartó tagság csekély anyagi és technikai eszközökkel, kevés politikai-szervezési tapasztalattal – talán annál nagyobb találékonysággal és lelkesedéssel – vitt véghez olyan országos összefogást igénylő és megvalósító akciókat, mint a százezres tömeget szervező, rendben tartó Újratemetés a Hősök terén, az olykor életveszéllyel járó erdélyi-romániai segélyszállítás, majd 1990 tavaszán az első, szabad választásokat előkészítő kampány. Sok-sok áldozat, sok kis csoda, emberi lelemény, baráti kapcsolatok országos hálózata tette lehetővé, hogy a

felszabaduló haza kormányzását a nemzet iránt felelősséggel érző és cselekvő miniszterelnök és csapata, pártja, koalíciós tábora kezdhesse meg.

Csoda – különösen, ha szomszédainkra tekintünk –, hogy Magyarország összeomlás nélkül, átvészeltető gazdasági, politikai válságok mellett jutott túl a rendszerváltoztató folyamat nehéz évtizedén; kormányválság, fizetésképtelenség, polgárháború nélkül. E csodát nagymértékben az ország első szabadon választott kormánya és háttércsapata művelte, vagy segítette végbemenni. *Nem csoda*, hogy e roppant történelmi feladat, az átfogó társadalmi átalakulás levezénylése, vagy legalábbis mederbe terelése megpróbálta, többször meghasította a Negyedik Magyar Köztársaság első demokrata kormánypártját. S a térség többi rendszerváltoztató erejének sorsát tekintve csoda, hogy a Magyar Demokrata Fórum tizenkét évvel a fordulat, tizenöt évvel saját megalakulása után létezik, önállóan politizál, parlamenti párt, országos szervezeti hálóval, eredeti értékeihez és elveihez, politikai szövetségeseihez hűségesen.

A csodáknak természetes és természetfeletti mozzanata van. Az MDF politikai csodájának emberi titka a szerves születés, a baráti kapcsolatok közös nemzeti felelősségérzeten alapuló hálózattá szerveződése, illetve tudatos szervezése; a mély és maradandó eszmei alap; s az elköteleződésre képes és kész emberek áldozatos, közös gondolkodása és munkája. E nemzeti-baráti hálózat – ha megtépázva is, ha megritkulva-megtisztulva is – alapjaiban ma is létezik, nem halt el, csak alszik több helyen. Él a nemzetért érzett felelősség, a tevékeny hazaszeretet gondolata; a 2002. év tavaszán is tanúi lehettünk sokak áldozatkészségének, cselekvő lelkesedésének. Ma is érvényes a népi írók valóságérzékén, nemzetünk XIX. és XX. századi nagyjainak emberközpontú szabadságszeretetén és a keresztény egyház társadalmi tanításán alapuló, sajátosan emberi, sajátosan közép-európai és sajátosan magyar eszmei alap, politikai program.

A megújulás, a látványos újjászületés csodájához a tudatos szervezőmunkán kívül kevés hiányzik tehát. Az eltelt másfél évtized sok mindenben gazdagabbá is tette a Fórumot: tapasztalatban, kormányzati és parlamenti gyakorlatban, infrastruktúrában – ami kezdetben teljesen hiányzott! –, praktikus politikai tudásban, politológiai ismeretekben.

Az alábbi tanulmány a párt múltjának tanulságait, a modern politikatudomány ötlettárát és a jelen magyar politikai helyzet jellemzőit áttekintve próbál segíteni a tudatos szervezőmunka, a pártépítési program átgondolásában, kidolgozásában, megújításában.

II. Helyzetértékelés: a megerősödés történelmi szükség

1. Politikai helyzetkép: kétpólusú többpártrendszer

A 2002. évi országgyűlési választások mindenkit meglepő, közel döntetlen, a kormányalakítást mégis a balközép koalíciónak lehetővé tévő eredménye új helyzetet teremtett a magyar belpolitikában. A parlamenti pártok számának csökkenése és a kialakult erőviszonyok látványosan is igazolják a politikai elemzők által már jelzett tendenciát, miszerint a magyarországi pártrendszer – a korábbi töredezett sokpártiság helyett – a kétpólusú többpártrendszer irányába mozdul el. (Egy teljességre törekvő politikatudományi elemzés itt elidőzne a pártrendszer erősödő polarizáltságának, a világnézeti-ideológiai ellentétek éleződésének mélyebb elemzésénél, jelen tanulmány azonban csak a téma szempontjából legfontosabb tanulságokra kíván rámutatni.)

Kialakulóban van, sőt kialakultnak mondható a politikai versengést meghatározó két tábor. Az egyik az eltérő eszmei-szociális indíttatású, így ideológiailag mély ellentéteket hordozó, ám világnézeti rokonságban és rendkívül erős gazdasági-hatalmi érdekezésségben lévő szociálliberális koalíció. A másik a nemzet sorsa és érdekei iránt felelősséget érző, többnyire keresztény és/vagy konzervatív gyökerű politikai erők, szellemi csoportok “polgári összefogása”, a két vezető jobboldali párt és a velük választási szövetséget kötött kisebb közösségek jobbközép tábor.

Az előbbi társulás gazdasági-, politikai-, médiahátországa a sajátos, “kádári” szocializmusban kialakult hálózat továbbélésén alapszik, tömegbázisát – egymással átfedésben – a negyven évre nosztalgiával tekintő, a késő kádári elithez érzelmileg vagy érdekalapon kötődő, illetve a fogyasztói társadalom média által népszerűsített, materiális-hétköznapi logikáját követő, magatartási mintáit megvalósító, az emelkedettebb-

elvonatbabb gondolkodástól, eszméktől idegenkedő tömegek, társadalmi rétegek adják. A polgári összefogásban részt vevő erők inkább lelki-szellemi erőforrásban gazdagabbak. Politikai programjuk, világnézetük, társadalomról alkotott elképzeléseik, jövőképük “ideológiailag” megalapozottabb. Politikusaikat, aktivistáikat, szimpatizánsaikat elsősorban értékközösség fogja össze, s csak másodlagosan a politikai és más érdekezésszerűség vagy hasonlóság; maga az értékközösség is (amely nem jelent eszmei-ideológiai azonosságot, hanem éppen a hasonló, de azért különböző világnézetű gondolkodók közös politikai nevezője) elsődlegesen a nemzeti érdek megfogalmazásában és képviselésében ölt testet, ami a Magyarország küszöbön álló európai uniós csatlakozása idején különös történelmi jelentőséggel bír.

A jobbközép összefogás pozíciói a gazdaság, a vállalati-vállalkozói és a pénzügyi szektor, a média világában csak lassan erősödnek; társadalmi-kapcsolati tartalékai főként a kultúra és a civil társadalom területén bővülnek ígéretesen.

2. Belső helyzetkép: az MDF jelene

A Magyar Demokrata Fórum a szabadon választott országgyűlés negyedik ciklusában is parlamenti párt, önálló képviselőcsoporttal. Megalakulásának tizenötödik évfordulóján is számos polgármestere, megyei és önkormányzati képviselője van, országos lefedettséget, elérést biztosító szervezeti hálózattal, jelentősen megnövekedett költségvetési támogatással rendelkezik. Regisztrált taglétszáma mintegy 25.000 fő, nyilvántartott szervezeteinek száma körülbelül ötszáz.

Tavaszi választási szereplése egyértelműen sikeres. Az MDF által delegált 27 közös egyéni jelöltből 19-en (70,4%) nyerték meg a választókerületi versengést (6-an már az első fordulóban), holott az előzetes választási megállapodásban a felek nem törekedtek arra, hogy a Fórum – kisebb párt révén – az erősebb, esélyesebb kerületekben állíthasson jelöltet. A vártnál gyengébb közös szereplés az egyéni kerületekben több listás mandátumot “eredményezett”, így az új frakciónak tagja lett két, az országos lista eredetileg kevésbé esélyesnek tartott helyét felvállaló IDF-es vezető; végül két megyében a területi listáról is bejutott az MDF egy-egy képviselője. A párt országos listáról

mandátumot szerzett (azóta lemondott) alelnökével együtt a Magyar Demokrata Fórum képviselőcsoportja ily módon számlál 24 főt (az előző ciklus 16 képviselőjével szemben). A közös listaállítás révén – amelynek a várakozástól ugyan elmaradt, de politikatörténeti összehasonlításban mégis szép eredményéhez (41,07%) az MDF is derekasan hozzájárult – immár nemcsak egyéni képviselői jogán, hanem alkotmányjogi értelemben is parlamenti pártként van jelen a parlamentben, ami – a szimbolikus többleten túl – összességében közel háromszoros költségvetési támogatást jelent a párt és képviselőcsoportja számára.

A minden szervezetet, de elsősorban mégis csak az MDF-es jelöltet állító választókerületeket megmozgató tavaszi kampányt követően a küszöbön álló önkormányzati választásokat megelőző politikai korteskedés már mindenütt felélénkíti a helyi szervezetek életét, feladatot, cselekvési teret ad a lelkesedésnek, jó alapot adva a belső megújuláshoz is.

3. A jobboldal jövője: történelmi követelmény a megerősödés

A XX. század második felében kényszerűen megtorpant magyar politikai fejlődés egyik fájdalmas következménye, hogy az országnak nincsen valódi, a szegényebb rétegek és a nemzet érdekeit hitelesen képviselő baloldali pártja, politikai ereje. A kormányzati hatalom elvesztése a – különben ugyancsak vajúdvá fejlődő, formálódó, tudásban és tapasztalatban növekedő – jobbközép oldal számára így nemcsak presztízsveszteséget és az éppen lemaradt ezüstérmes csendes szomorúságát, hanem az ország és a nemzet sorsa iránti mély aggodalmat jelenti. A hiteles, nemcsak az államigazgatás működtetése, hanem a nemzeti érdekek és értékek védelme szempontjából tekintve is kormányképes baloldal hiányában ugyanis az egyébként kívánatos váltógazdálkodás feltételei még nem adóttak. Jobbközép nézőpontból a baloldali hatalomgyakorlás évei – különösen az európai uniós csatlakozás idején – a nemzet sorsát, építését tekintve veszélyeztetett, könnyen elvesztegetett időszaknak tűnhetnek.

A polgári összefogásban résztvevő erők számára a megerősödés, támogatottságuk megszilárdítása illetve növelése, a kormányzati pozíció visszaszerzése a következő

választásokon történelmi szükségként, követelményként jelentkezik. Az új, kétpólusú többpártrendszer feltételei között ehhez nélkülözhetetlennek látszik a jobboldali erők politikai szövetsége, stratégiai és taktikai együttműködése, szervezeti téren pedig a túlzott tagoltság elkerülése.

A magyar politikai kultúrától idegen, és az alkotmányos berendezkedés által kevésbé – vagy csak látszólag – támogatott kétpártrendszer helyett kialakulni látszó, megszilárdulni remélt kétpólusú többpártrendszer nagymértékben meghatározza a felelős jobboldal hatékony szerveződési lehetőségeit. E keretek között kívánatos, hogy a jobbközép politikai mezőben megerősödjön és stabilizálódjon, társadalmilag beágyazódjon és szervezetileg megszilárduljon az a két (még jóval később, a jobboldal jelentős erősödése esetén is legfeljebb talán három) párt, amely – a szövetséges politikai egyesületekkel és civil háttérrel együtt – a baloldal eredményes kihívója és ellenfele, s az ország, a nemzet méltó kormányzó ereje lehet.

A Fidesz–Magyar Polgári Párt az elmúlt nyolc esztendőben “magára talált”. Ideológiáját, társadalom- és jövőképét, politikai szövetségeseinek körét tekintve át- és kialakult, szervező magja, vezető elitje szilárdnak bizonyult, támogatottsága kibővült, kormányképessége kifejlődött és kipróbáltatott. Szellemi vezetője a jobboldalon továbbra is népszerű leköszönt kormányfő, a polgári oldal jelenleg egyedül esélyesnek látszó következő-újbóli miniszterelnök-jelöltje. 2002 nyarán úgy tűnik: megszületett a legújabb kori magyar politikatörténet konzervatív gyűjtőpártja, amely a jobbközép összefogás vezető ereje, derékhada lehet.

A kétpólusú többpártrendszer keretei között azonban – a választások, illetve az új összetételű országgyűlés megalakulása óta eltelt hónapok bőséges tapasztalatai alapján is látható módon – önmagában félkarú óriás maradna. Az idevágó népi bölcsességek tárházának felidézése helyett (csak példaképp: “Az egyszemű ember félszemű, az egykezű félkezű.” vagy az afrikai szólások: “Egy fej nem tartalmazza a bölcsességet” és “Egy jó barát annyi, mintha a hátadon is lenne szemed!”) gondoljunk csak a parlamenti munka feltételeire, ahol a “két frakció több, mint egy” igazsága a megszólalási alkalmaktól kezdve a bizottsági helyek elosztásáig (a kis pártokat felülprezentáló logika

következményeképp) nyilvánul meg. Ekkor még nem vettük számba a két frakció, két párt szervezeti önállóságából fakadó politikai taktikai potenciált, a szakmai és kommunikációs munkamegosztás lehetőségeit.

Fontoljuk meg, hogy egy politikai céljait tekintve közös, nézeteiben, gondolkodásában, vérmérsékletében viszont olyannyira heterogén jobboldali tábor két jól működő, szövetséges párt a megfelelő civil háttérrel együtt mennyivel jobban le tud fedni. S végül – gondolva nehéz időkre, hosszabb távon alig elkerülhető válságokra – lássuk be, hogy a jobboldal (és hiteles baloldal hiányában az egész nemzet) sorsát, jövőjét merészség lenne egyetlen szerveződés töretlennek remélt fejlődésére bízni. E felelősséget két szervezetre bízva csökkentjük a teher súlyát, másrészt az egyik gyengélkedése, önszervező, önépítő korszaka idején a másik veheti át a közös munka, a közös politikai küzdelem nehezét, amint arra már a mögöttünk lévő nyár történéseiben is láthattunk példát.

A kétpólusú többpártrendszer keretei között leghatékonyabbnak látszó, kétszereplős jobboldali politikai összjáték egyik szereplője, a Fidesz megerősödve került ki az elmúlt évek politikai küzdelmeiből. A kormányzati hatalom elvesztéséhez vezető 2002. évi választások eredményeként – némileg paradox módon – az eddigieknél is jóval nagyobb parlamenti frakciót mondhat magáénak. A pártszerveződés terén országos lefedettsége az elmúlt évek alatt kialakult, szervezeti hálóját lassan megközelíti az MDF – rendszerváltozás idején meglehetősen gyorsan és intenzíven kiépült – szervezetrendszerének méretét és működési hatékonyságát.

A Magyar Demokrata Fórum ezzel szemben nehezen élte meg, vészelte át az utóbbi két parlamenti ciklust. Az 1994-es választási vereséget 1996-ban súlyos belső válság, frakciószakadás követte; az önfeláldozással (is) járó 1998-as közös győzelem, újbóli kormányra kerülés után pedig az MDF több ízben a mellőzött koalíciós partner, (listás mandátumok hiányában) anyagi támogatás és politikai szerep nélkül hagyott, “miért is önállószkodó” kistestvér szerepében találta magát. A szükséges pénzügyi fedezet és személyzeti háttér hiányában valamelyest megbénult Országos Hivatal, a gyakran nehéz politikai helyzetekkel szembenéző Elnökség sokszor nem tudta megadni a kellő

segítséget, támogatást, iránymutatást vagy legalább információt számos feladat és cselekvési terep nélkül maradt helyi szervezetnek, amelyek tagjai így sokat veszítettek lelkesedésükből, cselekvő ügyszeretetükből.

A 2002. évi sikeres választási szereplést követően azonban minden, korábban hiányzó feltétel adott ahhoz, hogy az MDF-ben – megalakulása óta – felhalmozott szellemi, kapcsolati, tapasztalati és érzelmi tőke ismét a jobbközép politikai tábor, és így az egész nemzet számára kamatozzon. A Magyar Demokrata Fórumnak történelmi felelőssége, hogy megerősödjön. Szükség van mély eszmei és kapcsolati gyökérezetére, történelmi és társadalmi beágyazottságára; személyességére, demokratikus hagyományaira, elvhűségére, szakmai és politikai tapasztalataira. Szükség van a Fideszt kiegészítő, szükség esetén kiegészítő, támogató léte.

III. Célkitűzés: erős, egységes, korszerű MDF

A többrétű – belpolitikai, belső szervezeti, szövetségi – helyzetfelmérés után körül kell írunk, milyen MDF-re van szüksége a polgári összefogásnak és a magyar politikai rendszernek, miként tudja betölteni a Magyar Demokrata Fórum a jövőben is történelmi szerepét, küldetését a jobbközép szövetség felelős tagjaként, a nemzeti oldal önálló erejeként. Az alábbiakban tehát a kívánatos tulajdonságok, kitűzendő célok körét tekintjük át. Már az elérendő jövőkép felvázolása közben is elkerülhetetlen kitérni a megvalósítás néhány eszközére, a lehetséges megoldásokat azonban leginkább a következő fejezetben keressük.

1. Aktívabb ismertség, nagyobb népszerűség és támogatottság

A modern nyugati demokráciák szabályozottan versengő pártjainak alapvető célja a választásokon való minél jobb szereplés, a polgárok támogatásának elnyerése, a szavazatmaximálás. E célok elérése érdekében a mai (tömeg) kommunikációs viszonyok között már a választások közötti időszakban is ún. permanens kampányt kell folytatniuk, folyamatosan jelen kell lenniük az emberek tudatában, el kell juttatniuk üzeneteiket a

választópolgárokhoz a különböző médiumokon keresztül, illetve – amennyiben és amennyire ez még lehetséges – pártszervezeteik révén, helyi rendezvényekkel a “médián átnyúlva”. Kedvező arculatot, pozitív imázst kialakítva törekedniük kell népszerűségük növelésére, vagy legalább megtartására.

A Magyar Demokrata Fórum – mint a többpárti versengés résztvevője – hasonló kihívások előtt áll. Noha a magyar választási rendszer sajátosságaiból és a jobbközép szövetség választási összefogásából adódóan a polgári pártok közös stratégiával törekednek a szavazatmaximálásra, a választások közötti funkciók betöltése továbbra is (legalábbis részben) önálló feladat marad. A folyamatos egy- és többoldalú *kommunikáció*, szüntelen üzenetküldés és párbeszéd a társadalommal, a közvetlen vagy közvetett *jelenlét* a választók politikai tudatában, a kedvező arculat építése állandó és alapvető kötelesség egy párt számára. Előbbiek az aktív ismertség, utóbbi a népszerűség növeléséhez nélkülözhetetlen.

Az MDF ismertsége – tizenöt éves történetének, meghatározó rendszerváltó szerepének köszönhetően – igen magas; aktív ismertsége (jelenléte a közéletben, vezető politikusainak, azok tisztségeinek ismertsége) a választásokat követően, megnövekedett “ellenzéki koalíciós partner” pozíciója és képviselőinek nyári – pl. vizsgálóbizottsági – aktivitása, a televíziós szereplések megszorodása kezdett ismét erősödni.

Népszerűségi mutatói a lehetségesnél, az önálló politikai szerephez szükségesnél, ugyanakkor – joggal megkockáztathatjuk – tényleges társadalmi támogattságánál is jóval alacsonyabbak. Hogy “a csodában” lehetséges ez? A Magyar Demokrata Fórum a rendszerváltás idején, az első szabadon választott kormány alatt, sőt 1994-es választási vereségét követően is a jobboldal vezető ereje volt. E pozíciója az 1996-os pártszakadáskor (illetve a frakció kettéválásakor) rendült meg látványosan, és 1997-ben, a Fidesz-Magyar Polgári Párt gyors erősödése következtében szállt át az Orbán Viktor vezette újdonsült konzervatív erőre. A minden áron való kormányváltás érdekében megkötött választási megállapodás és az önkorlátozó ’98-as kampány eredményeképp a párt csak mintegy 3 százalékos listás eredményt ért el, ami népszerűségére, aktív ismertségére is kedvezőtlenül hatott vissza (lassanként inkább aktív ismeretlenségről és

passzív, csekély népszerűségről beszélhettünk). A legkisebb koalíciós partneri, jelentősebb költségvetési támogatás nélküli, saját útkeresésében meg nem értett, kényszerűen csendestárs-pozíció 1998 és 2001 között ismét csak nem kedvezett az Magyar Demokrata Fórum mérhető népszerűségének, amely feltételezi a politikai mindennapokban való megjelenés és önálló szereplés, karakterformálás bizonyos minimumát. Az újabb választási megállapodás, a közös listaállítás azután – a választások befejezéséig – értelmezhetetlenné és lehetetlenné is tette az MDF népszerűségének önálló mérését.

Holott tudjuk, hogy a jobboldalon belül a mért 1-2%-os támogatottságnál jóval nagyobb mértékű a Fórum, annak hagyományosan mérsékelt politizálása, politikusai iránti rokonszenv. A választói racionalitás, a kötelességszerű összetartás szigorú logikája tereli el ezen derék polgárok figyelmét az MDF-ről; s be kell vallanunk, amíg a párt nem tud tartósan 5% feletti (a választási pszichológia törvényszerűségeit figyelembe véve 7-8%-os) népszerűséget, potenciális választási eredményt “produkálni”, addig nem is alaptalanul, nem is jogtalanul.

A Magyar Demokrata Fórumnak, hogy betölthesse felelős partneri, szövetségi helyét a polgári összefogásban, 7-8%-os támogatottsággal bíró jobbközép párttá kell erősödnie, összhangban, együttműködésben, világos szerep- és munkamegosztásban erősebb koalíciós társával, a Fidesszel.

a) Politikai pozicionálás

Ez az egyértelmű, (párton belül és a partnerekkel egyaránt) egyeztetett és egységesen felvállalt politikai pozicionálás elengedhetetlen feltétele annak, hogy az MDF megerősödjön és annak, hogy a jobbközép tábor optimális feladatmegosztásban, a heterogén jobboldali szavazótömböt hatékonyan lefedve működjön.

Az újraértelmezett polgári munkamegosztás pontos kidolgozása alapos közös gondolkodás, akár magasabb szintű pártközi megbeszélések eredménye lehet. Itt csupán annyit érdemes megjegyezni, hogy a hazai pártpalettát (a kétdimenziós, világnézeti-ideológiai és szociális-gazdaságpolitikai tengelyek által meghatározott modellben)

áttekintve a Magyar Demokrata Fórum számára a keresztény(demokrata) mező kínálkozik olyan pozíciónak, amelyet – múltja és kezdettől máig vallott elvei alapján, nemzeti és értékőrző hagyományai mellett – hitelesen, és az eddiginél határozottabban vállalhatna fel. Így sajátosabb arculatú, önálló karakterű erőként egészítené ki a konzervatív-nemzeti liberális szövetséges, a Fidesz társadalmi mondanivalóját, politikai érdek- és értéképviselőjét.

b) Imázsápolás, arculatfrissítés

Hagyománykövető, értékőrző, múltban (is) gyökerező társadalmi szervezetek, pártok számára különös kihívást jelent, hogy (minden korban érvényes) eszméiket – és egyben önmagukat is – “frissen tartsák”, és korszerűnek, modernnek is láttassák. E kihívás újra és újra jelentkezik például az egyház számára, amelynek szüntelen megújulással, az örök evangéliumi üzenetnek az aktuális kor nyelvén való újrafogalmazásával, és ezzel összhangban álló életével, működésével kell tanúságot tennie Isten jelenvalóságáról, élő szeretetéről. El kell oszlatnia a maradiság, a merevség, a múltból itt-felejtettség képzetét, s csendben orvosolnia kell az e látszatnak alapot adó jelenségeket.

Másképp, de hasonló okokból kifolyólag jelentkezik ez a kihívás a keresztény, valamint a konzervatív civil szervezetek, pártok számára is. Az MDF-nek (és egyre inkább majd a Fidesznek is) tudatosan küzdenie kell e negatív árnyalatú, a politikai ellenfelek és médiatámogatóik által szándékoltan erősített ál-kép, pseudoimázs ellen, folyamatos kommunikációjában, közvélemény előtti szereplésében, üzeneteiben meg kell jelenítenie, valamelyest talán túl is kell hangsúlyoznia fiatalosságát, dinamizmusát, mintegy ellensúlyozva az általa képviselt, időálló, de a korszellemtől sokszor eltérő irányba mutató értékek látszólagos régimódiságát.

Az arculatfrissítés néhány eszközére, mozzanatára könnyen utalhatunk a *modernitás*, a *fiatalosítás* és a *lendületesség* fogalmaival. A legelső tulajdonság kialakítása és megjelenítése kapcsán elsősorban a korszerű eszközök (Internet, hordozható számítógépek, mobil távközlési eszközök stb.) használata, szervezésbeli hasznosítása és ötletes kommunikációs felhasználására gondolhatunk. A fiatalosítás egyrészt a nyilvános

megszólalások (és/vagy megjelenések) stílusának, nyelvezetének tudatos kialakításában lehet fontos szempont, másrészt elkerülhetetlen feltétele a fokozatos, szerves, jól előkészített fiatalítás a párt különböző szervezési-vezetési szintjein. A dinamizmus akkor társulhat az MDF nevéhez mint jellemző tulajdonság, amennyiben a társadalom sok megszólalást, nyilatkozatot, világos, karakteres és egységes politikai véleményformálást és megnyilatkozásokat hall a párt képviselőitől, vezetőitől.

2. Kormányképesség

A modern versengő pártok másik nagy – a szavazatmaximálással összefüggő, arra visszaható és annak céljához kapcsolódó – célkitűzése, feladata a kormányképesség kialakítása, és (a modern nyilvánosság keretei között természetesen) látszatának is fenntartása, ápolása. E mozzanat elsősorban a politikai versengésbe újonnan bekerülő, kormányzati felelősséget még nem viselt pártok számára jelent fontos kihívást, de a legújabb kori magyar politikatörténetben “rendszerváltó párt” (már-már “történelmi párt”) kategóriába tartozó, két kormányzati ciklust maga mögött tudó Magyar Demokrata Fórumnak is folyamatosan meg kell újítania, és kommunikálnia is kell kormányképességét.

a) Szakmai továbbfejlődés

A kormányzati és ellenzéki évek során felhalmozódott, valamint a különböző tudományos és szakterületekről hozott tapasztalatok minél hatékonyabb felhasználása, ezáltal a párt “szakmai továbbfejlődése” egyaránt igényel alkalmas szervezeti megoldásokat, és megfelelő hozzáállást mind a korábbi kormányzati tisztviselők, mind a felsőoktatási-akadémiai, illetve a magánszektorból érkező tudósok, szakemberek részéről. A szakmai fórumok leghatékonyabb intézményi modelljeinek kialakítása ugyancsak alapos elméleti átgondolás és hosszas egyeztetés, akár kísérletezgetés gyümölcse lehet (bár ebben segíthet az MDF korai vagy későbbi története során bevált megoldások, szakmai kollégiumok felelevenítése, újjászervezése, esetleg a képviselőcsoport “négyágú” kabinetrendszerének leképezése).

E tanulmány legfeljebb röviden utalhat néhány egyszerű alapelvre, miszerint minél több ötlet, gondolat felmerülésére, előhívására alkalmas fórumokat érdemes megteremteni, hogy a változatos döntés-előkészítési folyamatok során megvalósulhasson a szakmai nézetek pluralizmusa. Így kibontakozhatnak a (rejtett) tehetségek, az alternatívák szabad versenyéből átgondoltabb, olykor pedig újszerűbb, eredetibb megoldások születhetnek, a felszabaduló humán energiák és szakmai-tudományos eredmények gazdagítják a párt stratégiai-szakpolitikai potenciálját, és újjáélesztik vagy fokozzák hagyományos demokratizmusát; hiszen az MDF megalapítása óta – még a pártszerű működésre való fokozatos átállás mellett is – a legdemokratikusabb elveket valló és megvalósító szervezet a szűkülő magyar pártpaletán.

b) Személyi frissülés

A kormányzóképeség személyi feltételeinek kialakítása és fenntartása szintén kiemelt fontosságú feladat egy párt számára. Egyszerre van szükség a kormányzati-parlamenti pozíciókban megszerzett tapasztalatok hasznosítására, átadására és a belső mobilitás kialakítására, az “egészséges” (nem a személyi összefonódások, rokon- vagy ellenszenvek, hanem a szakmai és politikai rátermettség mentén végbemenő) szelekcióra, s az ennek alapján megvalósuló személyi megújulásra.

El kell ismerni, hogy ez a – jövő szempontjából megkerülhetetlen, de – néha rendkívüli nagylelkűséget kívánó folyamat nemcsak szervezési-technikai, hanem erkölcsi kihívást jelent egy párt, annak pozícióban lévő elitje számára, annak tudatosítását kívánja meg, hogy a közjóért végzett szolgálat különböző funkciói, posztjai nem vagy elsősorban nem hatalmi-egzisztenciális pozíciók, hanem sajátos, tehetséghez, politikai helyhez és időhöz kötött hivatások, ezért betöltésüket nem szabad presztízskérdésként felfogni. Sok esetben nem is a személyes érzelmek és kötődések, hanem a környezet elvárásai teszik nehezzé a pozíciók közti váltást vagy az azokról való lemondást, azok helyes felfogására tehát nemcsak a párt különböző szintű vezetőinek, hanem valamennyi tisztségviselőnek, sőt minden párttagnak törekednie kell.

3. Feléledt pártszervezet, megújult működés

A legújabb idők nemzetközi tapasztalatai, a világszerte megfigyelhető kommunikációs átalakulás, a közélet ún. mediatizálódása (a tömegtájékoztatási médiumok növekvő politikai hatása és befolyása) számos elemzőben és politikusban, politikaformáló személyiségben ébreszt kétséget a “hagyományos” tömegpárti működés iránt. Számos, politológiai érdekes és újszerű jelenség tűnt fel az ún. médiapártok megjelenésével.

Ezek az újszerű politikai formációk szűk körű elitcsoport vezetésével, jó médiakapcsolatok (vagy egyetlen, nagy befolyású médium) birtokában igen kis számú tagság mellett is feltűnően jól szerepelnek a választásokon, és valós (csekély) társadalmi beágyazottságukhoz képest nagy politikai befolyásra, jelentős pozíciókra tesznek szert egy-egy ország életében, egy adott (általában rövidebb) időszakban. Ideológiai kötöttségük gyenge, politikai (eszmei, programbeli, szövetségkötési) mozgékonyosságuk nagy, hiszen nem köti őket a tagság demokratikus eljárások során megfogalmazott, kifejtett, a vezetés cselekvési terét behatóról véleménye, többségi döntései. Igaz ugyan, hogy e politikai formációk általában rövid életűek, esetleges megszilárdulásuk éppen a fenti tulajdonságok halványulásával, a hagyományosabb pártszerű működés felé való elmozdulásukkal jár együtt; gyors sikereik, politikai, hatalomtechnikai hatékonyságuk miatt mégis sokak számára megkérdőjelezzik a tömegpártok XX. században kialakult formájának további létjogosultságát.

Elismerve számos, elsősorban a médiapártokat jellemző technika jó hasznosíthatóságát a modern pártversenyben, meg kell jegyezni, hogy Magyarországon éppen a 2002. évi országgyűlési választások tapasztalatai is arra utalnak, hogy legalábbis térségünkben továbbra is komoly szerepe van a közvetlen kommunikációs csatornáknak, a személyes jelenlétnek, megkeresésnek, az ún. “face to face” (szemtől szembeni) meggyőzésnek, vagy akár csak szavazásra mobilizálásnak. Ehhez pedig aktivistákra, párttagságra, működő helyi szervezetekre és ezeket koordináló területi-regionális központokra, illetve az egész rendszert összefogó, információval és instrukciókkal ellátó országos központra van szükség.

a) Dinamikus szervezet

Az eddigiekben vázolt, a szakmai és politikai elképzeléseket, valamint a feladatokra és tisztségekre jelentkező tehetségeket demokratikusan versenyeztető és szelektáló, továbbá a tagságot és a szimpatizánsokat a választási kampány során hatékonyan mobilizáló párt működése csak élő, dinamikus, a választások közötti (általában négyéves) időszakban is aktív szervezetrendszerként képzelhető el. Legegyszerűbben valóban egy élő emberi testhez, organizmushoz hasonlítva fogalmazhatunk meg néhány kívánatos tulajdonságot: egymással szoros (információs, vezérlési és táplálkozási, jelen esetben szubszidiárisan támogató) kapcsolatban álló sejtek, szövetek alkotják; ezek szaporodnak és szervesen osztódnak. A sejtek – tagok – “korfája” egészséges: egyaránt találunk új és régi, fiatalabb és idősebb tagokat.

A szervezetet “maga az élet” tartja életben, a legváltozatosabb, összetett és összefüggő életfolyamatok biztosítják életben maradását. “Ha nem élne, meghalna” – e kijelentés egy emberre vonatkoztatva banálisnak hat, ha azonban egy szervezetre, pártra alkalmazzuk a hasonlatot, elgondolkozhatunk azon, mennyire fontosak lehetnek a pártszerű működés, a tisztségválasztás, a döntéshozatali eljárások vagy a közvetlen politikai versengés szempontjából “lényegtelen”, nem hatékony, “felesleges” tevékenységek is. Az együttlét örömeért szervezett beszélgetések, a jövőről szóló tanácskozások, vagy a politikával közvetlenül nem kapcsolatos (művészi, tudományos, lelkeségi stb.) összejövetelek. Amint a filozófusok megfogalmazzák, hogy a biológiai léten túl az emberi élet, a társadalmi lét a kommunikációban, a személyközi interakciókban valósul meg, úgy igaz ez a pártéletre is, amely a tagság legkülönbözőbb érintkezéseiben, akár nem is közvetlenül politikai tevékenységeiben valósul meg, és alapozza meg, teszi lehetővé a direkt politikai akciókat is.

b) Politizáló, országos “civil szervezet”

A fenti gondolatmenettel el is jutottunk a célkitűző, a “hová kívánatos eljutni?” kérdésre választ kereső, az ideális MDF-et felvázolni próbáló fejezet utolsó pontjához. Az előbbi képet konkrétabb, politológiaiilag szabatosabb kategóriákkal megfogalmazva a

mozgalomként született Magyar Demokrata Fórumot egy “politizáló, országos civil szervezetként” határozzuk meg. E definíció bármely versengő (tömeg) pártra igaz lehetne, azonban – visszatekintve a megalakulás, a kezdeti működés körülményeire, lendületére – elmondható, hogy leginkább az MDF hagyományai (és még mindig sok helyi szervezete is) hordozzák e működési modellt, amelynek érvényességét, időszerűségét leglátványosabban a 2002-es választások után szerveződő ún. polgári körök igazolják.

Az elérendő állapot, a kitűzendő célok, kívánatos tulajdonságok felvázolása után a következő fejezet néhány lehetséges eszközt, tevékenységi formát vagy szervezeti megoldást próbál megnevezni, a bevezető “művelni a csodát” képére visszautalva, a “Mi a csodát tegyünk?” kérdésére keresi a választ.

IV. Pártépítési program: *tenni a jót, még jobban*

Amint egy tizenöt “sűrű” esztendő történelmet maga mögött tudó párt esetében természetes, és e tanulmányban is többször ismételt gondolat már, a Magyar Demokrata Fórum számos személyes és szervezeti tapasztalat birtokában vághat neki a megújulás korszakának. Azt is áttekintettük, hogy – egy átmeneti, nehezebb és szűkösebb időn túljutva – számos, korábban hiányzó erőforrás, keretfeltétel is adott ehhez az újjászületéshez, amely mind a párt, mind a jobbközép szövetség, mind pedig a nemzet jövője szempontjából oly szükséges. Az MDF működésében mindvégig megjelenő, illetve a sikeres választási szereplés óta újjáéledt, előremutató tevékenységi formák, politikai-kommunikációs akciók közül is többre utaltunk már. Mindezek ismeretében a következő, módszertanilag talán leginkább gyakorlatias, konkrétabb javaslatokat is tartalmazó rész sem annyira újszerű gondolatokkal, mint inkább a meglévő pozitívumok kiemelésével, néhány mozzanat felerősítésével járulhat hozzá a Magyar Demokrata Fórum jövőjéről való közös gondolkodáshoz, a pártépítési program kidolgozásának sürgető munkájához.

1. Szervezetépítés

Az MDF szervezeteinek nagy hagyománya, bőséges tapasztalata van a “politizáló civil szervezeti” működés legváltozatosabb, a települést, helyi közösséget szolgáló, egyben a csoport belső egységét, összhangját is elősegítő tevékenységek terén. Volt időszak, amikor ilyen kisebb-nagyobb akciók megszervezéséhez, végrehajtásához, esetleg átfogóbb megmozdulások koordinálásához a területi vagy az országos hivatalok, testületek is nagyobb elvi vagy anyagi támogatást tudtak adni. Az újjászületés időszakában, vagyis mostantól itt az ideje e legjobb hagyományok felélesztéséhez. Az Országos Hivatalban meg kell teremteni a tudatos pártszervezés és pártépítés kellő személyzeti, anyagi feltételeit, és biztosítani kell a lehető legkorszerűbb eszközháttérrel.

a) “Újjáélesztő programok”

A helyi szervezetek – ugyancsak régi, de máig élő MDF-es hagyományt követve – településük, környezetük sajátosságait, a helybeli közösség szokásait és igényeit figyelembe véve maguk tudják megtalálni a tagságuk kevésbé aktív részét, valamint a szimpatizánsokat, és a rokon gondolkodású – például a történelmi egyházakban tevékenykedő –, de a pártokhoz kötődő összejöveletektől tartózkodó, esetleg megszűnt vagy szétesett pártokból kimaradt értelmiségieket, jobboldali érzelmű helybélieket lelkesítő, bevonó, mobilizáló cselekvési formákat.

A helyi körülményekhez igazított, helyben kezdeményezett “újjáélesztő programokat” jól kiegészíthetik, olykor kezdeményezhetik az országosan vagy regionálisan ismert személyiségek meghívásával, részvételével tartott fórumok. Az ilyen jellegű rendezvények jó szervezés, gondos előkészítés esetén igen sikeresek lehetnek, egész szervezeteket, sőt városkörnyékeket hozhatnak mozgásba; az esetleges kudarc viszont a meglévő, szunnyadó, éppen fellángoló lelkesedést is hosszú időre kiolthatja. Az országos központ az ilyen, “országjáró” szolgálatra kész politikusok, művészek, közgondolkodók és közírók, valamint az őket szívesen fogadó szervezetek, csoportok koordinálásával, összehozásával veheti ki részét a pártélet élénkítésének munkájából, a helyiek a meghívások és a találkozók technikai feltételeinek megteremtésével, részleteinek

aprólékos előkészítésével, míg a vendégek gondos felkészüléssel, nyitott, párbeszédre kész jelenléttel járulhatnak hozzá az ilyen típusú összejövetelek sikeréhez. E találkozások teremthetik újjá az MDF személyes jellegének vonzó, emberséges légkörét, varázsát. Sok és olykor lassan, kevésbé látványosan megtérülő befektetett energiát igényelnek, de hosszabb távon – ma már tizenöt év tanulságai által igazoltan – igazi kapcsolatokat, mély kötődést, komoly elköteleződést eredményeznek, egyszersmind hitelesítik az MDF kiállítását a vidéki Magyarország mellett.

Az újabb szimpatizánsok, elmaradt tagok, barátok (újbóli) bevonását célzó, vonzó, érdekes (akár művészi-szórakoztató előadással vagy sportolási lehetőséggel összekötött) programok mellett ugyanilyen fontosak a belső kohéziót, egységet, a szervezeteken belüli, vagy szervezetek közötti találkozásokra alkalmat adó helyi vagy regionális összejövetelek; szolgáljanak azok valami külön célt, vagy szerveződjenek csak az együttlét örömeért.

b) Tagtoborzás

A közép-európai posztkommunista politikai kultúrák közös jellemzője a párttagsággal szembeni erős elutasítás, a pártszerű működéstől való idegenkedés, tartózkodás. Nyugat-Európa több országában pedig a fogyasztói társadalom fokozódóan individualizáló, atomizáló tendenciái, a radikálisan liberális életeszmény korlátokat, kötődéseket elutasító, az elköteleződést szolgálásnak, a személyes szabadság korlátozásának tekintő szemlélete járul hozzá a hagyományos néppárti struktúrák lassabb-gyorsabb bomlásához, a pártok taglétszámának csökkenéséhez.

A keresztény és a konzervatív világnézet egyaránt értéknek tartja a következetességet, az elköteleződést, az önként vállalt fegyelmet, a szabad értékválasztáson alapuló társulást. Bő évtizeddel a pártállami berendezkedést felszámoló rendszerváltozás után, a nyugati minták elterjedésének még kezdeti szakaszában most lehet itt az ideje annak, hogy a jobbközép erők – különösen a jelentős hagyományokkal és nagy számú regisztrált tagsággal bíró MDF – nyíltan kiálljon ezen értékekkel a társadalom, különösen annak hasonló gondolkodású rétegei (például a direkt politizálástól szintén örökölt, rossz

reflexek miatt tartózkodó hívő értelmiség) elé. Erényként tételezve a szimpatizánsként, vagy akár párttagként való kötődést, meghívja a közös civil társadalmi, illetve politikai tevékenységekre, közös cselekvésre az arra kedvet, elhivatottságot érzőket. A tagtoborzás változatos formáira ismét nem szükséges ötleteket, recepteket adni – az alkalmas formák megtalálásához mind a tapasztalat, mind a találékonyság adott a helyi szervezetekben.

A párttagsági viszony újraértelmezése, a jogok és kötelezettségek helyes kezelése egyfajta spontán – szükség esetén szervezett – tagrevíziót is szükségessé tehet. Egy hosszabb, egészséges folyamat (vagy egy beérlelt radikális alapszabály-módosítás) eredményeként pedig a kizárólag területi alapú szerveződés reformjára is sor kerülhet. Többek véleménye, és a másfél évtizedes működés több keserű tapasztalata ugyanis, hogy emberi gyarlóságok, politikai stíluskülönbségek, összeférhetetlenségek következményeként értékes személyiségek vesznek el, nem találván helyüket a területi szervezetben, helyi csoportban. E helyzetekre jelenthet orvoslást, és egyben a párt szakmaiságát is erősítheti, ha – némi szervezeti nagylelkűség, szervezésbeli rugalmasság árán – a területi szervezetek mellett az MDF lehetővé teszi területi vagy országos *szakmai* pártszervezetek létrehozatalát. (A túlzott tagolódás megelőzésére az Alapszabály itt is a frakció “négyágú” kabinetrendszerét képezhetné le.) E szervezetek tagjai nem a települési, hanem az adott szakmai közösségben élhetnének tagsági jogaikkal és kötelezettségeikkel. A területi (megyei) szakmai szervezet (küldötte) a megyei választmányban csupán tanácskozási joggal bírna, az adott szakterület országos szinten egyetlen, esélyes listás jelölési joggal bírna (a pártelnök belátása szerint országos vagy valamely területi listán), a jelölt személyére a “szakirány” megyei szervezetei (küldötteinek) országos jelölőgyűlése tehetne javaslatot.

A tagsági viszony szervezetileg rugalmasabb, fegyelmileg viszont következetesebb felfogása – egységes felfogással és kommunikációval kísérve – ugyancsak hozzájárulhat a párttagság presztízsének helyreállításához, illetve megerősítéséhez, ami a tudatos tagtoborzás mellett az aktív párttagság számának jelentős növekedéséhez, ami jó eséllyel egyszermind a párttagság foglalkozásbeli, területi, életkor szerinti arányosságának javulását eredményezheti.

2. Kommunikációs robbanás

Az első olvasásra erősnek tűnő kifejezés az MDF belső és külső kommunikációjának radikális intenzitásnövelését sürgeti. Itt sem gyökeresen új megnyilatkozási formákról, vagy épp formabontó stílusváltásról van szó, inkább arról, hogy a megkezdett úton bátrabb, hosszabb léptekkel, szaporább ritmusban lenne kívánatos továbbhaladni. A számos – egykor inkább számtalan – helyi újság, hírközlő kiadvány, élő információs lánc, szervezeteken belüli és szervezetközi kommunikációs szál – központilag is szervezett, buzdított, támogatott – megsokszorozására van szükség.

a) Új és újra járandó utak a belső és külső információáramlás terén

A helyi kezdeményezések – immár ismételten nem is hangsúlyozott– nélkülözhetetlen szerepe mellett, a Magyar Demokrata Fórum belső életének eredményes megújításához elengedhetetlen egy országos Hír-Lap (újbóli) kiadása, a frakció hírlevele mellett vagy – ha úgy célravezetőbb és hatékonyabb – helyett. Postai és elektronikus terjesztéssel, minél több szerző bevonásával, a modern technikai lehetőségek (elsősorban az Internet) kihasználásával, idővel akár interaktív módon, szűkebb-tágabb virtuális fórumok megteremtésére is alkalmat adva.

Mind a Hír-Lap, mind az internetes közvetítés egyre tágabb lehetőségei hozzájárulhatnak a párton belüli nyilvánosság szélesítéséhez, legyen szó akár regionális rendezvényekről, szakmai tanácskozásról, akár az országos gyűlésekről, amelynek egyre interaktívabb lebonyolításában az új kommunikációs csatornák is segíthetnek.

A bővülő technikai lehetőségek új irányokat szabhatnak az MDF külső kommunikációjában is; e téren első lépésben elegendő lehet a versenytárs pártok által meghonosított formák (elektronikus hírlevél, korszerű “párt-portál”, SMS-küldő rendszerek, moderált fórumok stb.) átvétele, ezek “Fórumos” stílusú adaptálása. Egyszersmind a generációk közötti megértést, harmóniát szolgálhatja, kapcsolatteremtésre adhat alkalmat a korszerű kommunikációs technikák lehetőség szerinti népszerűsítése az idősebb nemzedékek felé.

A “kommunikációs robbanás” másik jelentéstartalma a modern politikai kommunikáció (némileg átfedésben a korszerű marketing) nyilvános megszólalásokra vonatkozó elvárásai, amelyekről napjaink politológiai szakirodalmában sokhelyütt olvashatunk, kampányfelkészítő kurzusokon gyakran hallhatunk. E helyen nem is szükséges részletezni, milyen nagy jelentősége van az összehangolt, egységes üzenetközvetítésnek, az egyszerű panelekből építkező megnyilvánulásoknak, a szimbolikus gesztusok legváltozatosabb formáinak, és a számtalan apróságnak tűnő, a tömegkommunikációban mégis fontossá váló technikának és praktikának, melyek a többi párt képviselői számára éppen olyan kihívást jelentenek, mint az MDF politikusainak.

b) Új és újszerű tematizálás

Annál inkább a Magyar Demokrata Fórumra szabott a jelen tanulmány alábbi, talán egyik legfontosabb pontja, amely néhány, újonnan vagy újszerűen tematizálható területre hívja fel a figyelmet. E témakörök izgalmas, kreatív szakpolitikai és/vagy kommunikációs kidolgozásával az MDF nagy lépést tehet az önálló, karakteres, dinamikus jobbközép párt arculatának megerősítése, kialakítása felé, amelyre mind a Fórum, mind az újjászerveződő jobbközép, mind a nemzet jövője miatt van sürgető szükség.

(1) Intenzív környezetvédelem, fenntartható fejlődés

A terület a magyar politikai pártok “mostohagyermeké”. Érdekes, hogy Nyugaton többnyire baloldali erők vállalják fel, hiszen a gondolat teljes összhangban áll a keresztény társadalmi tanítás, a teremtett világ tisztelete és a jövő generációk iránti felelősség eszményeivel. A természet védelme egyike lesz az életszínvonal relatív emelkedését követően hangsúlyosabb és népszerűvé váló, ún. posztmateriális értékeknek, képviselése ezért széles rétegeket hozhat közel a Fórumhoz.

(2) “Ökoszociális piacgazdaság”

Az MDF által kezdetől szorgalmazott “szociális piacgazdaság” gondolata, kibővítve az előbb említett szemlélettel. A konzervativizmushoz –

világszerte – gyakran kapcsolódó neoliberális gazdaságfilozófia helyett a keresztény társadalmi tanítás elmélyültebb átvételével és karakteres képviselésével összhangban még nagyobb hangsúlyt kaphat a szociális érzékenység; amely így további sajátos vonása lehet a pártnak a jobbközép összefogáson belül, és egyébként is közel áll a népi írók valóság-közeli eszmeiségében fogant Fórum szellemiségéhez.

(3) A civil társadalom, a kisközösségek társadalomépítő szerepe

A Magyar Demokrata Fórum megalakulásától kezdve kiállt a helyi közösségek autonómiái mellett; ezek diktatúrában a “szabadság kis körei”, demokráciában a szervesen felépülő társadalom, nemzet építőmunkásai, egyben alkotókövei. Az önállóságukat tiszteletben tartó, kezdeményezéseiket ugyanakkor központi eszközökkel is támogató szubszidiaritás eszméje úgy a keresztény társadalmi tanításnak, mint az Európai Uniónak meghatározó működési elve. A legkülönbözőbb helyi közösségek (a változatos egyesületektől akár a területi önkormányzatokig) érdekképviselésének felvállalása – a helyi szervezetek civil társadalmat tudatosan építő tevékenységével párosulva – szilárd társadalmi hálózatot, támogatói bázist, beágyazottságot eredményez.

(4) Az európai gondolat és a globalizáció újszerű megközelítése és tálalása

Az MDF – különösen az antalli örökség nyomán – a rendszerváltozás kezdetétől a magyarság európai reintegrációjának elkötelezett politikai erő. Különös érzékenységgel és mérséklettel kell tehát közelítenie az Európai Unióhoz való, történelmileg szükségesnek és inkább hasznosnak tűnő csatlakozás kérdésköréhez. Egyrészt ápolnia és népszerűsíteni kell a keresztény fogantatású európai gondolat humánus, szociális, a nemzetközi uniformizáció, erőltetett kulturális homogenizálás ellen védelmet jelentő aspektusait. Másrészt következetesen védenie kell a nemzeti érdekeket a csatlakozási folyamat során, igénybe véve a politika teljes, erkölcsileg

elfogadható eszköztárát. Az elvakult antiglobalizmus helyett – újszerű megközelítéssel – fel kell hívnia a figyelmet a “szolidaritás globalizációjának” lehetőségére és szükségességére.

(5) Ötletes, ésszerű és népszerű intézkedések kezdeményezése

Akár itthoni, akár külföldről átvett, megvalósítható, szellemes újítások felvetése, intenzív kommunikálása és lehetőség szerinti bevezet(t)ése, amelyek erősítik a párt “életközeli” arculatát, hatékonyan növelik népszerűségét. Ilyen kezdeményezés lehet a (korlátozottan) rugalmas munkaidő bevezetése (észt mintára), vagy az országgyűlési képviselők fizetésének mérsékelt csökkentése, ugyanakkor munkakörülményeik javítása, szakértői stábjuk eszköz- és díjazási keretének emelése a hatékonyabb parlamenti és választókerületi munka érdekében.

A saját arculat, a belpolitikai szövetségi rendszerben és munkamegosztásban értelmezett, mégis önálló politikai vonalvezetés kommunikálását segítheti néhány új vagy újszerűen használt kifejezés következetes használata (pl. az európai gondolat pozitív aspektusainak kiemelésekor a “szülőföldrész” szó elterjesztése, a családpártiság mellett a “házasságpártiság” hangoztatása).

3. Képzések

A Magyar Demokrata Fórum belső életének felpozíciójában, utánpótlásának biztosításában végső soron elhagyhatatlan szerepe van és lesz a politikai képzés különböző formáinak, amelyek az utóbbi években – elsősorban talán az anyagi háttér hiányában – megritkultak, mostantól azonban a párt ismét megújult figyelemmel követi és támogatással segíti azok szervezését, akár Budapesten, akár a Lakiteleki Népfőiskolán, akár az ország és a Kárpát-medence változatos színhelyein.

a) Ifjúsági képzések

A képzések egyik nagy ága az ifjúsági képzések sokszínű rendszere. Amellett, hogy minden "külső" lehetőséget meg kell ragadnia az MDF környezetében lévő fiataloknak (a hazai és a nyugat-európai alapítványok, intézetek, egyházak, uniós intézmények által biztosított képzési alkalmak), a megújuláshoz nélkülözhetetlen a Fórum önmaga szervezte kurzusainak rendszeresítése. Több ilyen jellegű kezdeményezés, sorozat működött és működik már, főként az Ifjúsági Demokrata Fórum és a Lakitelek Alapítvány szervezésében.

Az ifjúsági képzés, kapcsolatépítés területén minden bizonnyal nagy lépést jelent majd a szeptember közepén megrendezésre kerülő F fiatal Politológusok Találkozója. Az interaktív szemléletű konferencia – az országgyűlési választások eredményének több szempontból történő elemzésén, és az önkormányzati választások esélyeinek előzetes felmérésén túl – az új, hazánkban még kevésbé elterjedt, kiscsoportos munkára épülő konferencia-kultúra meghonosítását, valamint az ifjú társadalomtudós generáció rokon gondolkodású tagjainak egymásra találását, nemzedéki élményének megteremtését is célozza.

A Magyar Demokrata Fórum és politikai szövetségesei ifjúsági vezetőképzését szolgálja az előkészületi szakaszban lévő Prohászka Ottokár Kollégium, amely a keresztény társadalmi tanítás elmélyítése és a közlő európai uniós csatlakozással összefüggő nemzeti sorskérdések és az ezekből fakadó (szak) politikai problémák átgondolásán túl fiataljaink szervezési, vezetésre készségeit kívánja kiemelten fejleszteni.

b) Vezetőképzés

Ez utóbbi mozzanat, a tudatos vezetőképzés nem hiányozhat az MDF felnőttképzési programjaiból sem. A modern információs társadalomban, a civil szektor erősödésének idején a helyi pártszervezet elnöke, a megyei szervező nem végezhet hatékony munkát

csupán lelkesedésére, elkötelezettségére alapozva: szükséges kommunikációs, irányítási és koordinálási ismereteinek gyarapítása, készségeinek állandó fejlesztése.

E pártépítési terület, a vezetőképzés ismét látszólag “felesleges”, lassan vagy egyáltalán nem megtérülő energia- és anyagi befektetésnek tűnik; más szervezetek (pl. a megújuló, ifjúsági közösségeikben újjászülető történelmi egyházak) vagy nyugati pártok (vö. CDU, VPÖ ifjúsági szervezetei és képzései) példái azonban igazolják e kezdeményezések jogosságát és hosszú távú eredményességét.

V. Összegzés: *itt és most elkezdni*

Tizenöt éves a Magyar Demokrata Fórum. Tizenöt küzdelmes esztendő embert, mozgalmat, pártot próbáló kihívásai, sikerei, kudarcai állnak a máig hűséges, mindenén át kitartó tagság, sokat megélt szervezeteik, baráti köreik mögött. Előttük pedig a megújulás feladata, a megerősödés történelmi felelőssége – hogy az MDF ismét új erővel, új lendülettel szolgálhasson helyi közösségeket, falvakat és városokat, jobbközép összefogást, nemzeti értékeket és érdekeket, európai gondolatot, emberséget és emberiséget, uniformizáló globalizáció helyett globális szolidaritást.

Minden adott a megújuláshoz... talán a tudatos szervezőmunka, s a sokszor megkopott önbizalom, amiből kissé több is elkelne, és nincsen rá ok, amiért továbbra is hiányozzon. E tanulmány a párt jövőjéről folytatott közös gondolkodásra szeretne felhívni, a Magyar Demokrata Fórum pártépítési programjához kívánt néhány szempontot megjelölni.

A Magyar Demokrata Fórum történelmi felelőssége, hogy megerősödjön.

“*Mi a csodára várunk?*”- kérdezheti a Fórum tagsága, az alapítótól a pártelnökön át a kedves Olvasóig, és igaza van. A tizenöt esztendő múltja, a tovatűnt eseményekre, az MDF *eddig* eredményeire való *rácsodálkozás* után a költő szavával lássunk munkához:

“*Ne magyarázd, műveld a csodát!*” (Nagy László)